

**FARG'ONA VILOYATI DANG'ARA TUMANI: TARIX, MADANIYAT VA
BUGUNGI KUNDAGI RIVOJLANISH**

Mamadaliyeva Nozimaxon Ulug'bek qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti "Ijtimoiy – gumanitar fanlar va
san'at" fakulteti "Tarix" yo'nalishi 3 – bosqich talabasi*

Yunusxonova Dilshoda Ergashxon qizi

*Andijon davlat pedagogika instituti "Ijtimoiy – gumanitar fanlar va
san'at" fakulteti "Tarix" yo'nalishi 3 – bosqich talabasi*

G'anijonova Dilafro'z Noiljonovna

Andijon davlat pedagogika instituti doktoranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Farg'ona viloyatining Dang'ara tumani tarixi, madaniyati va bugungi kundagi rivojlanishi yoritiladi. Tumanning geografik joylashuvi, tabiiy va iqtisodiy salohiyati haqida batafsil ma'lumot beriladi. Shuningdek, hududdagi milliy qadriyatlar, an'analar va tarixiy obidalarining ahamiyati muhokama qilinadi. Maqola tumanning hozirgi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi, infratuzilmasi va kelajakda amalga oshirilishi rejalashtirilayotgan loyihalar bilan tanishtiradi. Dang'ara tumanining o'ziga xos jihatlari va turizm salohiyati alohida ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *tuman, viloyat, hudud, qadriyat, an'ana, kelajak, loyiha, turizm, infratuzilma, tarixiy meros, iqtisod.*

Аннотация: *В данной статье освещены история, культура и современное развитие Дангаринского района Ферганской области. Дана подробная информация о географическом положении, природном и экономическом потенциале района. Также будет обсуждаться значение национальных ценностей, традиций и исторических памятников в регионе. В статье представлено текущее социально-экономическое развитие района, инфраструктура и перспективные проекты. Отдельно рассмотрены особенности Дангаринского района и туристический потенциал.*

Ключевые слова: *район, регион, регион, ценность, традиция, будущее, проект, туризм, инфраструктура, историческое наследие, экономика.*

Annotation: *This article covers the history, culture and current development of Dangara district of Fergana region. Detailed information is given about the geographical location, natural and economic potential of the district. Also, the importance of national values, traditions and historical monuments in the region will be discussed. The article introduces the district's current socio-economic development, infrastructure, and future projects. Specific aspects of Dangara district and tourism potential are considered separately.*

Key words: *district, region, region, value, tradition, future, project, tourism, infrastructure, historical heritage, economy.*

Dang'ara tumani (avvalgi nomi Frunze) — Farg'ona viloyatidagi tuman. 1939-yil 10-fevralda tashkil etilgan (1962-yil 24-dekabrda Pop tumani bilan birlashtirilgan. 1970-yil 7-dekabrda qayta tuzilgan). Dang'ara tumani viloyatning Buvayda, Uchko'prik, O'zbekistan, Furqat tumanlari, Qo'qon shahri, Namangan viloyatining Pop tumani, Tojikiston Respublikasining Asht tumani bilan chegaradosh. Maydoni 0,45 ming km². Aholisi: 2023-yilning 1-aprel holatiga Dang'ara tumanining doimiy aholisi soni 173 730 kishini tashkil etdi. Dang'ara tumanida 1 shaharcha (Dang'ara), 46 ta mahalla fuqarolari yig'ini mavjud. Markazi — Dang'ara shaharchasi.³⁸

Farg'ona vodiysi O'zbekistonning eng qadimiy va boy tarixiy-madaniy mintaqalaridan biri hisoblanadi. Ushbu mintaqaning bir qismi bo'lgan Dang'ara tumani o'zining tabiiy go'zalligi, boy tarixi va o'ziga xos madaniyati bilan ajralib turadi. Mazkur maqolada Dang'ara tumani tarixi, uning bugungi kundagi ijtimoiy-iqtisodiy holati va kelajak istiqbollari haqida so'z yuritiladi. Dang'ara tumani tarixi uzoq o'tmishga borib taqaladi. Ushbu hudud qadimdan Farg'ona vodiysining muhim qismlaridan biri bo'lib kelgan. Dang'ara so'zi qadimgi turkiy tillardan kelib chiqqan bo'lib, "kichik daralar" yoki "yo'llar chorrahasi" degan ma'noni anglatadi. Dang'ara nomi turli manbalarda "kichik daryo", "daralar" yoki "yo'llar chorrahasi" kabi ma'nolarni anglatadi. Bu nom geografik joylashuvni aks ettiradi, chunki Dang'ara tumani tog' etaklarida joylashgan va vodiyni tog'li hududlar bilan bog'laydigan muhim nuqtadir. Hududning tarixi qadimdan aholi yashashiga qulay bo'lgan joy bo'lganini ko'rsatadi. Arxeologik qazishmalar natijasida qadimiy qishloqlar va madaniyat izlari aniqlangan. Bu esa tumanning tarixiy ahamiyatini yana-da oshiradi. Ayniqsa, Dang'ara savdo yo'llari chorrahasida joylashgani uchun ko'plab karvonlar va savdogarlar bu hududdan o'tgan. Hududning qadimdan turli savdo yo'llari chorrahasida joylashgani sababli u iqtisodiy va madaniy jihatdan boy bo'lgan. Tumanda qadimgi arxeologik yodgorliklar va qazishmalar orqali aniqlangan turar-joy qoldiqlari bu yerning qadimdan aholi yashagan hudud ekanini isbotlaydi. Dang'ara tumani Farg'ona viloyatining sharqiy qismida joylashgan bo'lib, g'arbda Vodil, sharqda Rishton tumanlari bilan chegaradosh. Hududning tabiati ko'p qirrali: tog'li va tekisliklar birlashgan manzara bu yerning o'ziga xosligini ko'rsatadi. Tumanning iqlimi mo'tadil bo'lib, qishloq xo'jaligi uchun qulay sharoit yaratadi. Asosiy tabiiy boyliklariga unumdor tuproqlar, tabiiy manbalar va shifobaxsh tog' havosi kiradi. Hududda qishloq xo'jaligining asosi paxtachilik va bog'dorchilikdir. Shuningdek, Dang'araning tog'li hududlarida chorvachilik rivojlangan. Bugungi kunda Dang'ara tumani O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Qishloq xo'jaligi Dang'ara tumani iqtisodiyotining asosiy tarmog'idir. Tumanda paxtachilik, g'allachilik, bog'dorchilik va uzumchilik keng rivojlangan. So'nggi yillarda issiqxona xo'jaligi va yangi texnologiyalarni joriy etish orqali hosildorlik oshirilmoqda. Sanoat sohasi hali to'liq rivojlanmagan bo'lsa-da, kichik ishlab chiqarish korxonalari faoliyat yuritmoqda. Ayniqsa, meva-sabzavot mahsulotlarini qayta ishlash va qadoqlash

³⁸ www.wikipedia.org

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

korxonalari rivojlanmoqda. Bu mahsulotlar nafaqat mahalliy bozorni ta'minlaydi, balki eksportga ham yo'naltiriladi. Tumandagi infratuzilma rivoji ham aholi turmush darajasining yaxshilanishiga xizmat qilmoqda. Elektr energiyasi ta'minoti, ichimlik suvi tarmoqlari va zamonaviy yo'l qurilishi kabi infratuzilma loyihalari amalga oshirilmoqda. Ushbu ishlar kelajakda turizm va savdo imkoniyatlarini oshirishga zamin yaratmoqda.

Dang'ara tumani aholisi milliy an'analarni e'zozlagan holda, zamonaviylikni ham qabul qilmoqda. Hududdagi milliy bayramlar, xalqaro madaniy tadbirlar va mahalliy hunarmandchilik bu yerning o'ziga xosligini namoyish etadi. Tumanda kulolchilik va gilamdo'zlik qadimdan rivojlangan bo'lib, bugungi kunda bu sohalar turistik mahsulot sifatida ham o'z ahamiyatini saqlab kelmoqda. Har yili o'tkaziladigan "Navro'z" va "Mustaqillik kuni" bayramlari xalqning birligi va madaniy rang-barangligini namoyon qiladi. Dang'ara xalqining mehmondo'stligi va samimiyligi ham turizmni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Dang'ara xalqining boy madaniy merosi mahalliy urf-odatlarida namoyon bo'ladi. Nikoh to'ylari, Navro'z bayrami va boshqa milliy an'analar bu yerdagi hayotning ajralmas qismidir. Tumandagi aksariyat odamlar hunarmandchilik bilan shug'ullanadi, masalan: Kulolchilik: Dang'ara tumanida maxsus loydan idishlar va boshqa buyumlar tayyorlanadi. Gilamdo'zlik: Mahalliy gilamlar o'zining sifati va bezaklari bilan mashhur. Madaniy tadbirlar, folklor guruhlarining chiqishlari va xalq o'yinlari mahalliy aholi va sayyohlarni jalb qilishda muhim o'rin tutadi. Dang'ara tumani tarixiy obidalarga boy hududlardan biri hisoblanadi. Bu yerda qadimiy masjidlar, maqbaralar va boshqa tarixiy obidalar mavjud. Ularning ba'zilari islomiy me'morchilikning eng yaxshi namunalaridan hisoblanadi. Shu bilan birga, tumandagi tog'li hududlar tabiiy go'zalligi bilan sayyohlarni jalb qiladi. Tumanning sharqiy qismida joylashgan tog'li maskanlar yozgi dam olish uchun juda mos keladi. Ushbu hududlarda sayyohlik markazlari tashkil qilish bo'yicha loyihalar amalga oshirilmoqda.

Dang'ara tumanida ta'lim tizimi zamon talablariga moslashmoqda. Tumanda maktablar va kasb-hunar kollejlari faoliyat yuritadi. So'nggi yillarda zamonaviy axborot texnologiyalari bilan jihozlangan ta'lim maskanlari qurilmoqda. Bu yoshlarning bilim olishiga yanada keng imkoniyatlar yaratmoqda. Tibbiyot sohasida ham katta o'zgarishlar kuzatilmoqda. Tumanda bir necha yangi poliklinika va davolash maskanlari qurilib, aholiga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatilmoqda. Dang'ara tumani tabiatining go'zalligi va boy tarixiy-madaniy merosi hududda turizmni rivojlantirish uchun ulkan imkoniyatlar yaratadi. Tog'li hududlar, tarixiy obidalar va mahalliy urf-odatlar sayyohlarni jalb qilishda muhim ahamiyatga ega. Dang'ara tumani kelajakda iqtisodiy va ijtimoiy sohalarda yanada rivojlanishi kutilmoqda. Tumanning geografik joylashuvi va tabiiy resurslari uni Farg'ona viloyatining muhim iqtisodiy markazlaridan biriga aylantirish uchun zamin yaratmoqda. Shu bilan birga, tumanda yoshlar va mahalliy aholining bandligini ta'minlash, ta'lim va tibbiyot xizmatlarini yanada rivojlantirish, turizmni rivojlantirishga qaratilgan loyihalar amalga oshirilmoqda.

Xulosa

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR

Dang'ara tumani Farg'ona vodiysining o'ziga xos qismi bo'lib, boy tarixiy va madaniy merosga ega. Uning tabiati, iqtisodiy salohiyati va madaniy hayoti tumanning ahamiyatini yanada oshiradi. Bugungi kundagi rivojlanish va kelajak rejalari Dang'arani O'zbekistonning yorqin hududlaridan biriga aylantirishi shubhasiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi. "Farg'ona viloyati" bo'limi, Toshkent: "O'zbekiston milliy ensiklopediyasi" nashriyoti, 2005.
2. Rashidov A. "Farg'ona vodiysi tarixi", Toshkent: "Sharq" nashriyoti, 2010.
3. Davlat statistika qo'mitasi. "Farg'ona viloyati ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi haqida hisobot", Toshkent, 2023.
4. Akbarov Sh. "O'zbekistonning turizm salohiyati: Dang'ara tumani misolida", Ilmiy maqolalar to'plami, Toshkent: "Yangi asr avlodi" nashriyoti, 2022.

